

ชื่อสมุนไพร คว้าตายหงายเป็น
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Bryophyllum*
pinnatum (Lam.) Oken

ชื่อท้องถิ่น กาลำ (ตราด), แข็งโงะ แข็ง
พะาะ โปะพะะ โปะพะะ (นครราชสีมา),
ต้นตายปลายเป็น (จันทบุรี), ทองสาม
ย่าน (กาญจนบุรี), เพระอะแพระ
(ประจวบคีรีขันธ์), ส้มเช่า
(ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี ตรัง),

มะตบ ล็อบแล็บ ลบลับ ลุบลับ ลุมลั้ง (ภาคเหนือ). ยาเท้า ยาเถ่า มะตบ ล็อบแลบ ลุบลับ ฮ้อมฮ่อม (ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ), กระล่ำพะาะ ต้นตายใบเป็น นิรพัตร เบญจฉัตร (ภาคกลาง), กะระ คว้าตายหงายเป็น
(ชลบุรี ภาคใต้), ปะเตียลเพลิง (เขมร จันทบุรี), ตะละ ตาละ (มาเลย์ ยะลา), โกดเกาหลี (คนเมือง), สะแกหล่า
(กะเหรี่ยงแม่ฮ่องสอน)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น จัดเป็นพรรณไม้ล้มลุกอายุหลายปี ลำต้นมีความแข็งแรงมากและมีลักษณะตั้งตรง สูงประมาณ
0.4-1.5 เมตร ไม่แตกกิ่งก้านหรือแตกเพียงเล็กน้อย ลำต้นกลม เนื้อนิ่มอวบน้ำ ผิวเกลี้ยง ภายในลำต้นและกิ่ง
ก้านกลวง โคนกิ่งเป็นสีเทา ยอดต้นเป็นสีม่วงแดง ส่วนที่ยังอ่อนอยู่ของลำต้นจะมีข้อโป่งพองเป็นสีเขียวและ
แถบหรือจุดสีม่วงเข้มแต้มอยู่ ส่วนที่แก่แล้วจะมีใบเฉพาะครึ่งบน หรือในช่วงที่ดอกบานนั้นใบเกือบจะไม่มีเลย
ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดและใบ

ใบ เป็นใบเดี่ยวหรือเป็นใบประกอบ มีใบย่อย 3 ใบ บางครั้งเป็นใบประกอบแบบขนนกมีใบย่อยถึง 5
ใบ ลักษณะของใบย่อยเป็นรูปวงรีแกมขอบขนาน รูปขอบขนานแกมรูปไข่ หรือรูปรีกว้าง ส่วนปลายและโคนใบ
มน ส่วนขอบใบหยักโค้งเป็นซี่มนตื้น หนา ฉ่ำน้ำ และมีสีม่วง แต่ละรอยจักจะมีตาที่สามารถงอกรากและลำต้น
ใหม่ได้ ใบมีขนาดกว้างประมาณ 2.5-5 เซนติเมตร และยาวประมาณ 5-15 เซนติเมตร เส้นใบไม่ชัดเจน ก้าน
ใบยาวประมาณ 1.5-10 เซนติเมตร

ดอก ออกดอกเป็นช่อที่ปลายกิ่ง ช่อดอกยาวประมาณ 8-10 เซนติเมตร ก้านช่อดอกยาวประมาณ 3-8
เซนติเมตร ก้านดอกยาวประมาณ 1-1.5 เซนติเมตร ดอกย่อยมีจำนวนมาก ดอกมีลักษณะเป็นรูปทรงกระบอก
และห้อยลง มีความยาวประมาณ 3-5 เซนติเมตร กลีบดอกด้านล่างเป็นสีเขียว ส่วนด้านบนเป็นสีแดง กลีบรอง
ดอกเชื่อมติดกัน ที่ปลายจักเป็นแฉกเป็นรูปสามเหลี่ยมแกมรูปไข่ แบ่งออกเป็น 4 แฉก ตรงปลายแหลม
เช่นเดียวกับกลีบดอก ดอกมีเกสรเพศผู้ 8 อัน มีความยาวประมาณ 3.5 เซนติเมตร ส่วนท่อเกสรเพศเมียยาว
ประมาณ 2.5-3.5 เซนติเมตร รังไข่มีลักษณะเป็นรูปขอบขนานแกมรูปไข่ มีสีเขียว ผิวเกลี้ยง และมีความยาว
ประมาณ 0.2-1 เซนติเมตร

ผล ออกเป็นพวงมี 4 ผล เป็นผลแห้ง แตกตะเข็บเดียว มีกลีบเลี้ยงและกลีบดอกหุ้มอยู่ ภายในผลมี
เมล็ดขนาดเล็กจำนวนมาก ลักษณะเป็นรูปกระสวยแกมรูปขอบขนานหรือรูปขอบขนานแกมรูปรี

การนำไปใช้ประโยชน์

ชาวกะเหรี่ยงแม่ฮ่องสอนจะใช้ใบนำมารับประทานสดร่วมกับลาบ จัดเป็นพืชอีกชนิดที่ควรมีปลูกติดบ้าน เพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน ที่สำคัญเป็นพืชที่ขึ้นง่ายตายยาก ออกดอกสวยเป็นไม้มงคลเหมาะที่จะนำมาบูชาพระ

สรรพคุณทางยา

1. ทั้งต้นใช้เป็นยาแก้ไอเป็นเลือด อาเจียนเป็นเลือด
2. ทั้งต้นใช้เป็นยาแก้คอบวม คอเจ็บ
3. ทั้งต้นใช้เป็นยาแก้อาการบวมน้ำ
4. ทั้งต้นใช้ตำพอกรักษาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก รักษาโรคผิวหนัง รักษาตาปลา รักษาหูดที่เท้า
5. ทั้งต้นใช้เป็นยาแก้ฝีหนองทั้งภายในและภายนอก รักษาฝี แก้พิษฝีหนอง ฝีเต้านม
6. รากใช้เป็นยาลดไข้ แก้อ่อนในกระหายน้ำ
7. ใบแก้บิด แก้อท้องร่วง แก้ปวดท้อง ใช้เป็นยาแก้อาการปวดกระเพาะ กระเพาะแสบร้อน

เอกสารอ้างอิง

เมตไทย. (2563) คำว่าตายหงายเป็น. สืบค้น 19 เมษายน 2565, จาก

<https://medthai.com/คำว่าตายหงายเป็น/>